

DISPOSICIONS**DEPARTAMENT DE CULTURA****ACORD GOV/103/2016, de 19 de juliol, pel qual es declara el ball cerdà de la Seu d'Urgell element festiu patrimonial d'interès nacional.**

Per Resolució del conseller de Cultura, de 24 de maig de 2016, es va incoar expedient per a la declaració del ball cerdà de la Seu d'Urgell com a element festiu patrimonial d'interès nacional.

En la instrucció de l'expedient s'han complert tots els tràmits preceptius d'acord amb el que preveu l'article 14 del Decret 389/2006, de 17 d'octubre, del patrimoni festiu de Catalunya.

Les al·legacions presentades per les persones interessades han estat favorables a la declaració.

Per tant, d'acord amb els articles 6 de la Llei 2/1993, de 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural i 15 del Decret 389/2006, de 17 d'octubre, del patrimoni festiu de Catalunya,

A proposta del conseller de Cultura, el Govern

Acorda:

—1 Declarar element festiu patrimonial d'interès nacional el ball cerdà de la Seu d'Urgell, i definir-ne les característiques que li són pròpies, que consten en l'annex.

—2 Inscriure la declaració de l'element festiu patrimonial d'interès nacional en el Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya.

—3 Publicar íntegrament aquest Acord en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, de conformitat amb el que preveu l'article 15.2 del Decret 389/2006, de 17 d'octubre, del patrimoni festiu de Catalunya i notificar-lo a l'ajuntament i al consell comarcal corresponents.

Contra aquest Acord, que exhaureix la via administrativa, es pot interposar recurs potestatiu de reposició davant el Govern de la Generalitat de Catalunya en el termini d'un mes, o bé recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en el termini de dos mesos, a comptar, en tots dos casos, de la publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* o de la notificació corresponent.

Barcelona, 19 de juliol de 2016

Joan Vidal de Ciurana

Secretari del Govern

Annex - Característiques de l'element festiu

CVE-DOGC-A-16201107-2016

El ball cerdà ha sobreviscut a altres balls que també es ballaven a la Seu d'Urgell, com era el de cascavells, l'indiote per carnaval i el contrapàs. És un ball rodó tancat, que formava part d'un conjunt de danses, un ball d'exhibició i, antigament, també, un ball de festeig, en què es feien públiques moltes parelles.

Els orígens del ball cerdà, com a variant del ball pla, són incerts. La primera referència escrita coneguda del ball cerdà a la Seu d'Urgell la trobem al diari *La Vanguardia*, del dia 5 de setembre de 1916, on es pot llegir "Acaba de celebrarse el típico "Ball Cerdá" con gran brillantez". Per fonts orals es té coneixement que s'havia ballat al segle XIX.

El ball cerdà és un dels actes centrals de la festa major; es balla cada any l'últim diumenge d'agost al matí, a la plaça Palatín davant un nombros públic i amb els músics col·locats en una tarima. Primer, el ball cerdà infantil i després el ball cerdà d'adults. Es balla, també, a l'octubre, dins la setmana de la gent gran, amb parelles mixtes formades per joves i grans.

El ball, durant el segle XX, va tenir una continuïtat interrompuda sols per la Guerra Civil. En les dècades de 1960 i 1970, va viure moments crítics, per falta de balladors. Va ser a principis dels anys vuitanta, amb l'arribada de la democràcia que el nombre de balladors i l'interès pel ball van anar a l'alça.

El ball ha anat incorporant canvis en diferents aspectes, en especial en el vestuari, en la coreografia i en la part musical. A principis del segle XX es va introduir la passa dels balladors pels carrers del centre de la Seu d'Urgell. La seqüència del caragol es va iniciar el 1933, per iniciativa d'una parella de balladors. Després de la Guerra Civil el caragol va quedar oblidat, i el 1974 es va recuperar en motiu del ball cerdà del carrer Major. El galop d'entrada i el mocadoret, que les noies mouen rítmicament al so de la melodia, es van introduir l'any 1964 per la influència de l'esbart dansaire de la Seu. Fins al primer quart de segle XX el risto final es galejava amb trets de pólvora, i es va substituir pel crit de "Risto" en acabar el ball. Una incorporació recent ha estat el ventall de les balladores. A la dècada de 1980 es va iniciar el ball cerdà infantil.

El ball cerdà de la Seu d'Urgell s'estructura en diverses parts: la passa pels carrers, el pasdoble, l'entrada al galop dels balladors a la plaça, la rotllana, el caragol, el ball de les parelles, el crit de "Risto", i finalment el ball de casats.

El personatge de referència és el fadrí major, qui marca el compàs, i en iniciar la dansa treu a ballar totes les noies en el caragol. Cada any és un fadrí diferent triat pels voluntaris que s'ofereixen.

Musicalment, consta de dos motius en ritme ternari de vuit punts a cada seqüència. La cobla contractada és la que repeteix la mateixa melodia durant les hores del ball.

La vestimenta dels dansaires és un dels aspectes que més ha canviat al llarg del temps. Els homes, a principis de segle, vestien amb una armilla curta, una camisa blanca, un corbatí vermell, la faixa, els pantalons de davantal fins a mitja cama, mitjó blanc i l'espardenya vigatana. Després van passar a vestir mudats, amb corbata i barretina, i cap als anys noranta, es van uniformar amb pantalons negres, camisa blanca, mitjó i sabates negres, faixa i barretina, vermella per als solters i musca per als casats.

Les balladores, antigament, portaven elegants vestits de mudar. Des de fa anys van vestides amb la corbata (mantó brodat de lluentons i serrells daurats), el gipó negre de màniga curta, el davantal negre amb punta i brodats, faldilles de tonalitats diferents, el ret, les mitenes, els enagos, mitges blanques i sabata de saló de mig taló. Cal subratllar la importància de les joies i complements de les balladores.

El ball cerdà de la Seu d'Urgell es caracteritza per la seva elegància i el seu arrelament. Són de gran importància tots els aspectes musicals, coreogràfics i també històrics, socials i estètics. És un element festiu de referència a la Seu, que s'ha donat a conèixer més enllà de la comarca.

(16.201.107)